

Assignatura: Diversitat cultural, personalitat i educació (grups 1 i 2)

Professora: Pepi Soto

Cicle: Segon

Semestre: Segon

Núm. Crèdits: 5

Tipus: OP

Horari de classe:

Gr. 1 M 10'00 – 13'00 h.

Gr. 2 M 15'00 – 18'00 h.

Despatx: B9-121. Divisió d'Antropologia Social

Telèfon: 93 5813149

Descripció / objectius:

Es tracta d'una aproximació a l'Antropologia de l'Educació, concretament al coneixement dels sistemes educatius de les cultures humanes, a la influència dels bagatges culturals en l'articulació dels continguts educatius que cal transmetre i incorporar per tal de ser membre de plè dret d'un grup humà. Es tindrà molt present el model de món correcte que es proposa en cada cas, però també la contradicció entre les propostes, les intencions educatives i les pràctiques més o menys ortodoxes.

Temari:

Primera Part: orígens i desenvolupaments.

1. Anàlisi de conceptes bàsics per a l'estudi de la cultura i la personalitat. Enculturació i socialització. Cicle vital, experiència ritual i valors culturals. Adequació, adaptació i desviació.
2. Principals influències teòriques i estudis etnogràfics en l'escola clàssica de Cultura i Personalitat.
3. El desenvolupament de l'etnopsiquiatria. Plantejaments recents de l'Antropologia Psicològica. Estudis comparatius transculturals: personalitat, organització social i univers cultural.

Segona part: l'actualitat dels estudis sòcio-culturals sobre personalitat i enculturació.

4. Neodeterminismes biològics i sociològics sobre la personalitat i l'aprenentatge.
5. Desigualtat social, diferència cultural i Antropologia Educativa. Anàlisi de les institucions sòcio-culturals per a la transmissió de la cultura. Relacions socials i aculturació.
6. Ideologia, teoria i experiències recents en Antropologia Educativa. Multietnicitat i pluriculturalisme en la societat contemporània. Intervenció psico-pedagògica i interculturalitat, canvi social i relativisme cultural. Reflexions al voltant de l'etnografia escolar.

Metodologia:

Seminari de lectura i discussió de textos i materials teòrics i etnogràfics sobre el temari, de preparació setmanal. La primera part de les sessions serà d'exposició teòrica dels continguts i la segona part de discussió en grups estables i col·lectivament.

Bibliografia:

- ABAJO, J.E., (1996) "La escolarización de los niños gitanos. El desconcierto de los mensajes doble-vinculares y la apuesta por los vínculos sociales y afectivos", a Aula, nº 47, febrer.
- ALDECOA, J.R., (1996) Historia de una maestra, Anagrama, Barcelona.
- BARRY, H., i altres, (1957) "Una revisión transcultural de algunas diferencias de sexo en la socialización" a Lecturas de antropología social y cultural. La cultura y las culturas. Pp. 327-332, UNED, Madrid, 1993.
- BENEDICT, R., (1974) El crisantemo y la espada (The chrysanthemum and the sword, 1946), Alianza, Madrid.
- BOURDIEU, P., i PASSERON, J.C., (1977) La reproducción. Elementos para una teoría del sistema de enseñanza (La reproduction, 1970). Ed. Laia, Barcelona.
- CAMILLERI, C., (1985) Antropología cultural y educación, Unesco, París.
- CARBONELL, F., (1997) Immigrants estrangers a l'escola. Desigualtat social i diversitat cultural en l'educació, Alta Fulla, Barcelona.
- CARRASCO, S., (1997) Racismes, societats i identitats. De la diversitat a la desigualtat, Graó, Barcelona.
- CARRASCO, S., (1997) "L'educació intercultural. Orientacions actuals i perspectives de futur" a Barcelona Educació, nº 3 maig-juny, IMEB, Direcció de Serveis Educatius, Ajuntament de Barcelona, Barcelona.
- CARRASCO, BARANDICA i SOTO, (1999) "Multiculturalitat i Educació" a Per una ciutat compromesa amb l'educació, volum 2, pp. 189-215, Ajuntament de Barcelona, Institut d'Educació, Barcelona.
- CAVALLI-SFORZA, L., i CAVALLI-SFORZA, F., (1994) Qui som. Història de la diversitat humana. (Chi siamo. La storia della diversità umana, 1993). Col. Mare Nostrum, Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- COMITÉ DE LAS REGIONES (1997), Dictamen sobre la Educación Intercultural, Unión Europea, Bruselas.
- CRAWFORD, J., (1991) "Antropología psicológica". Cuadernos A de Antropología, Anthropos, Barcelona.
- DELORS, J., (1996) La educación encierra un tesoro. Comisión Internacional sobre la educación para el siglo XXI, Informe a la UNESCO, Ed. UNESCO, Santillana, Madrid.
- DEVOS, G., (1981) Antropología psicológica. (Psychological Anthropology, a People in Culture. A survey of Cultural Anthropology). Anagrama, Barcelona.
- ERIKSON, E., (1978) Sociedad y adolescencia. (Childhood and society, 1950). Siglo XXI, México.
- ESICO (1995) Èxit i fracàs escolar en temps de reforma, Debats de l'Aula Provença, nº 23, Barcelona.
- ESTEVA FABREGAT, C., (1978) Cultura, sociedad y personalidad. Anthropos, Barcelona.
- FEIXA, C., (1993) La joventut com a metàfora. Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- FERNÁNDEZ ENGUITA, M., (1991) La escuela a examen, Eudema, Madrid.
- FLECHA, R., (1990) La nueva desigualdad cultural. El Roure, Barcelona.
- FLECHA, R., (1992) "Desigualdad, diferencia e identidad: más allá del discurso de la diversidad" a Actas del X Congreso Nacional de Pedagogía: Educación Intercultural en la Perspectiva de la Europa Unida, Salamanca.
- FREIRE, P., (1973) Education for Critical Consciousness, Seabury Press, Nova York.
- GARCIA CASTAÑO, J. i PULIDO MOYANO, R.A., (1994) Antropología de la educación. Eudema Antropología, Madrid.
- GENERALITAT DE CATALUNYA, (1996) Educació Intercultural. Orientacions per al desplegament del currículum, Dept. d'Ensenyament.
- GILLBORN, D., (1990) "Race". Ethnicity and Education. Teaching and learning in multi-ethnic schools. Key issues in education, Unwin Hyman, London.

- GIROUX, H., (1990) Los profesores como intelectuales. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje. (1988, Teachers as Intellectuals. Toward a Critical Pedagogy of Learning). Paidós Educación, MEC, Madrid.
- GIROUX, H. i FLECHA, R., (1992) Igualdad educativa y diferencia cultural, El Roure, Barcelona.
- HALL, E. i HALL, M., (1993) "Los sonidos del silencio" (1971, The sounds of silence), a Velasco H.M., (comp) Lecturas de antropología social y cultural. La cultura y las culturas, UNED, Madrid.
- HARGREAVES, A., (1996) Profesorado, cultura y postmodernidad (Cambian los tiempos, cambia el profesorado), (1994, Changing Teachers, Changing Times. Teacher's work and culture in the postmodern age, Casell, London), Morata, Madrid.
- JULIANO, D., (1993) Educación intercultural. Escuela y minorías étnicas. Eudema Antropología, Madrid.
- KAPLAN, A., (1998) De Senegambia a Cataluña. Procesos de aculturación e integración social, Fundació La Caixa, Barcelona.
- LÉVI-STRAUSS, C., (1979) "Raza e Historia" a Antropología Estructural, Siglo XXI, Madrid.
- LEVIN, H., (1988) Accelerated Schools for At-Risk Students, Center for Policy Research in Education, Research Report Series, The State University of Jersey.
- LEVINE, R., (1973) Cultura, conducta y personalidad, Akal, Madrid, 1977.
- LEWONTIN, R.C., i altres, (1987) No está en los genes. Racismo, genética e ideología. (1984, Not in our genes. Biology, ideology and human nature). Crítica, Barcelona.
- MAALOUF, A., (1999) Les identitats que maten. Per una mundialització que respecti la diversitat, La Campana, Barcelona.
- MEAD, M., (1990) Adolescencia y cultura en Samoa. (1928, Coming of Age in Samoa). Paidós Studio, Barcelona.
- MEAD, M., (1973) Sexo y temperamento en las sociedades primitivas. (1935, Sex and temperament in three primitive societies), Laia, Barcelona.
- MORERAS, J., (1999) Musulmanes en Barcelona: espacios y dinámicas comunitarias, CIDOB edicions, Barcelona.
- OGBU, J. U. (1981) "School Ethnography: A Multilevel Approach" a Anthropology and Educacional Quaterly, XII, 1:pp. 3-29 (traduït a VELASCO MAILLO, H., i altres, (1993) Lecturas de antropología para educadores. Trotta, Madrid.)
- PERRENOUD, PH., (1990) La construcción del éxito y del fracaso escolar. (1984, La fabrication de l'excellence scolaire: du curriculum aux pratiques d'évaluation). Paideia, Morata, La Coruña, Madrid.
- PRATS, LL., (1988) El mito de la tradición popular. Llibres a l'abast, Edicions 62.
- PUJOLRAS, D., i SOTO P., (1991) "Anàlisi comparativa de dos llibres de text de Ciències Socials: Identitat ètnica i diversitat cultural" Actes del II Simposium sobre l'Ensenyament de les Ciències Socials. UAB, Bellaterra, 1991. Eumo Editorial, Barcelona.
- PUJOLRAS, D., i SOTO, P., (1991) "Relativisme i etnocentrisme. Una aproximació al Disseny Curricular de Secundària Obligatoria des de l'Antropologia", Butlletí del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Ciències i Lletres de Catalunya, Barcelona, desembre.
- SAN ROMAN, T., i altres, (1980) Escuelas, pueblos y barrios: tres ensayos de antropología educativa. Akal, Madrid.
- SAN ROMAN, R., (1996) Los muros de la separación. Ensayo sobre alterofobia y filantropía. Tecnos i UAB, Madrid-Bellaterra.
- SIGUAN, M., (coord.) (1992) La escuela y la migración en la Europa de los 90. Horsori ed., Barcelona.
- SIGUAN, M., (1998) La escuela y los inmigrantes, Paidós, Barcelona.
- SOTO, P., (1995) "Interculturalidad: la variabilidad cultural como punto de partida para el desarrollo del currículum" a J.Fdez.Sierra (coord) El trabajo docente y psicopedagógico en educación secundaria, Aljibe, Málaga.
- SOTO, P., (1996) "La variabilitat cultural en el disseny curricular de Ciències Socials a l'ESO" a Balma, didàctica de les Ciències Socials. Geografia i Història, nº 3 Any II, Graó, Barcelona.

- SOTO, P., (1997) "Infants i joves africans a les escoles de Catalunya" a Perspectiva Escolar, nº 219, Rosa Sensat, Barcelona.
- SOTO, P., (1999) "Explorant les possibilitats transformatives de la pràctica educativa: el coneixement antropològic aplicat a la formació de mestres" a Educar, nº 24, pp.131-155, Publicacions Universitat Autònoma de Barcelona.
- SOTO, P., (1999) "Lengua y cultura de origen, ¿pero de quién?" a Lengua y cultura de Origen: Niños Marroquíes en la Escuela Española, Taller de Estudios Internacionales Mediterráneos, Ed. Del Oriente y del Mediterráneo, Madrid.
- SPERBER, D., (1988) El simbolismo en general, (1978, Le symbolisme en général). Anthropos, Barcelona.
- SPINDLER, G., (ed), (1987) Education and Cultural Process. Anthropological approaches. Waveland Press, Inc., Illinois.
- SPINDLER, G., (ed), (1980) The Making of Psychological Anthropology. University of California Press, Berkeley.
- SUBIRATS, M., BRULLET, C., (1988) Rosa y azul, la transmisión de los géneros en la escuela mixta, Ministerio de Cultura, Instituto de la Mujer, Madrid.
- VELASCO MAILLO, H.M., i altres, (comp) (1993) Lecturas de antropología para educadores. Editorial Trotta, Madrid.
- WHITING, J. i CHILD, I., (1953) Child training and personality: a cross-cultural study. Yale University Press, New Haven.
- WHITING, J., WHITING, B., i CHILD, I., (1975) Children of Six Cultures: A Psycho-Cultural Analysis, Harvard Univ. Press.
- WILLIS, P., (1990) Moving Culture: an enquiry into the cultural activities of young people, Calouste Gulbenkian Foundation, Lisbon, U.K. Branch.
- WILLIS, P., (1981) "Cultural Production is Different from Cultural Reproduction is Different from Social Reproduction is Different from Reproduction" a Interchange, vol. 12, 2-3, pp.48-67.
- WILLIS, P., (1977) Learning to labour. How working class kids get working class jobs, Saxon House. Traducció castellana (1988) Aprendiendo a trabajar. Cómo los chicos de clase obrera consiguen trabajos de clase obrera, Akal, Madrid.
- WOLCOTT, H., (1974) "The Teacher as An Enemy" a G. Spindler (ed.), Educational and Cultural Process. Toward an Anthropology of Education, Holt, Rinehart and Winston, Nova York, pp. 411-425.

Sistema d'avaluació:

- Treballs en grup.** Durant les dues primeres classes es constituïran grups estables de treball, d'entre 4 i 5 persones. Aquests grups de treball realitzaran a l'aula un exercici pràctic vinculat als continguts temàtics del programa que s'estiguin treballant. Aquests exercicis es **lliuraran el mateix dia de la seva realització**. La nota obtinguda a partir de la mitjana de tots els exercicis de grup, tindrà un valor equivalent al **40% de la nota final** per a cada estudiant. Aquelles persones que no puguin garantir la seva continuïtat presencial, hauran de realitzar aquesta part de l'avaluació en un examen final.
- Treball individual.** El **60% de la nota final** de l'assignatura es vincula a la realització d'un treball individual sobre la transmissió de la cultura entre els humans. Les temàtiques i els àmbits empírics han de tenir relació amb els continguts de l'assignatura però queden oberts a la lliure elecció de cada estudiant, que haurà de justificar la seva proposta per escrit –2 folis com a màxim– i pactar-la amb la professora. Aquest treball tindrà seguiment individualitzat mitjançant tutories.